

Naročnina mesečno 18 Lir, za inozemstvo 20 Lir — nedeljska ledaja celoletno 34 Lir, za inozemstvo 50 Lir. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate.

Podružnica: Novo mesto.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. Telefon 4001—4005.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Abbonamenti: Mese 18 Lire; Estero, mese 20 Lire. Edizione domenica, anno 34 Lire, Estero 50 Lire. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiales: Novo mesto.

SCLOVENECE

Vojno poročilo št. 822 Napadi na letališča na Malti

Glavni Stan italijanskih Oboroženih Sil ob-
javlja:

V Egiptu živahno delovanje izvidniških pa-
trol in pospešen ogenj topništva, zlasti v severnem
in srednjem odseku bojišča.

Sovražni polet nad Tobruk je povzročil po-
žar, ki pa je bil takoj obvladan.

Naša letala so napadla letališči Hal Far in
Mica. V boju so nemška lovška letala nad
otokom sestrelila dve letali vrste Spitfire. Vsa
naša letala so se vrnila na svoja oporišča.

Angleška letala so vrgla omejeno število bomb
na nekatere kraje Sicilije. Od nikoder ne poro-
čajo o žrtvah.

Na bojišču, 27. avgusta. AS. Posebni dopis-
nik agencije Stefani poroča iz Severne Afrike:
Na meji Egipta so italijanske in nemške
letalske skupine sestrelile dva sovražna bomb-
nika. Vključ s sistematičnim izžigom sovražnik
vztraja pri svoji napadalni taktiki, kakor je
bilo to že poudarjeno. Angleški letalci so zla-
sti skušali priti nad Tobruk, pa so morali oku-
šati moč letalske obrambe. Zlasti naša lovška
letala so ustvarjala velike praznine med so-
vražnimi skupinami. Oddelki neke naše velike
edinice so zajeli pet podčastnikov s sestrelje-
nega sovražnega letala. Teh pet pa je treba
prišteti k ostalim zajetim, ki so omenjeni v
vojnem poročilu št. 820.

Veličasten pogreb Štefana Horthyja

Pogreba se je udeležil tudi grof Ciano s posebnim italijanskim odposlan-
stvom - Množica je v ogromnem številu izkazala čast padlemu junaku

Budimpešta, 27. avg. AS. Danes dopoldne je
bil v Budimpešti slovesen pogreb madžarskega
podregenta Štefana Horthyja. Pogrebni slovesnosti
ni prisostvovalo samo prebivalstvo v prestolnici,
ampak so tudi z madžarskega podeželja prišle
ogromne množice, ki so se razvrstile ob cestah,
koder se je razvijal pogrebni spreved proti že-
lezniški postaji.

Z globoko bolečino, obenem s posebnim ču-
tom ponosa, je madžarsko ljudstvo izkazalo zadnjo čast
enemu najboljših sinov, ki je padel v boju proti
boljševizmu, proti sovražniku evropske civilizac-
ije in Madžarske.

Slovesen pogreb se je začel z velikansko pri-
reditvijo v slavnostni dvorani madžarskega parla-
menta, kjer je na odru ležalo truplo pokojnika.
Navzoča sta bila regent Horthy in njegova žena,
vdova Štefana Horthyja, italijanski zunanji mi-
nister grof Ciano z italijanskim poslanikom in
italijanskim vojaškim odposlanstvom, nemški
zunanji minister z nemškim odposlanstvom in
ostala tujja odposlanstva, ki so zastopala tuje države.
Njegovi člani madžarske vlade, princ habs-
burske hiše, madžarski kardinal primas, čuvár
krona sv. Štefana in druge odlične ter vidne osebnosti.

Na blazini pred krsto sta bili obe vojni odli-
kovanji pokojnika in sicer najvišje Hitlerjevo od-
likovanje in madžarski vojaški red. Vojaški škol
je imel pogrebni nagovor, v katerem je povelje-
val rodoljubne in vojaške čednosti pokojnika. Pod-
črtal je zlasti njegov čut za požrtvovalnost in ta
čut nakazuje narodu pot, po kateri mora iti za

obrambo civilizacije in domovine.
Po pogrebni molitvi je zadonela mrtvaška
koračnica, nakar so zaigrali madžarsko vojaško in
narodno himno. Šest častnikov je dvignilo krsto,
ki je bila zavita v trikolore, in krsto položili na
topniški voz.

Na čelu spreveda je šla najprej konjenica, na-
to pa še drugi rodovi madžarske vojske. Topniški
voz so ob obeh straneh spremljali kraljevi hele-
bardisti in letalski častniki, za krsto pa je naj-
prej korakal regent Horthy s svojo soprego in
vdova Štefana Horthyja in vsi sorodniki ter člani
civilne in vojaške hiše. Nato sta šli italijansko
in nemško odposlanstvo s svojima zunanjima mi-
nistroma na čelu, japonsko, hrvatsko in bolgar-
sko odposlanstvo, finko odposlanstvo pa je vodil
general Cesterman, zastopnik maršala Manner-
heima.

Nato so korakali člani diplomatskega zbora
z apostolskim nuncijem na čelu. Za njimi je ko-
rakala madžarska vlada s predsednikom Kallayem
na čelu, med njimi pa je korakal tudi načelnik
glavne stana general Szombathely. Spreved so
zaključevali oddelki letalstva in topništva.

Krsto so tako prepeljali na zahodni kolodvor.
Po ulicah je bilo v spalinju ogromno ljudi. Vsi so
spoštljivo izkazovali čast padlemu sinu madžar-
skega regenta.

Ko so krsto nesli na vlak, je godba igrala
madžarsko narodno himno. Posebni vlak je odpe-
ljal krsto v Kenderes, kamor bo prispel danes
dopoldne. Topovi so oddali 101 strel ob času, ko
so krsto položili v grobnico družine Horthy.

Neredi v Indiji trajajo naprej

Carigrad, 27. avgusta. AS. Semkaj so prišla
poročila iz Indije, ki pravijo, da se v pokrajini
Hur in Sindh nadaljujejo demonstracije proti
Angležem. Demonstracije vodi Pir Pagale. Od-
kar je bilo v teh pokrajinah razglašeno vojno

stanje, je policija aretirala 2000 pristašev Pir
Pagala in jih obesila.

Stockholm, 27. avgusta. AS. Angleška uradna
agencija je objavila iz Lucnova uradno poročilo,
v katerem pravi, da je bilo med spopadom med
Indijci in angleško patrolo ubitih 17 Indijcev.

romarjem ne morejo jamčiti varnost po cestah,
ker so povsod neredi in nemiri med musliman-
skim prebivalstvom od Sirije v notranjost Ara-
bije.

Berlin, 27. avgusta. AS. Iz pristojnega voja-
škega vira se je izvedelo, da je bilo od 1. do 23.
avgusta sestreljenih na Rokavskim prelivom
230 angleških in ameriških lovskih letal in
bombnikov. Med istim časom je nemško letal-
stvo izgubilo 72 letal.

Kako so nemški plezalci dospeli na vrh Elbrusa To dejanje ima posebno vrednost in je najboljšo poročstvo za zmago, pravi nemški list

Berlin, 27. avgusta. s. Dnevnik v nemški pre-
stolnici prinašajo dolga poročila o junaškem
podvigu skupine nemških čet, ki so nemško vojno
zastavo zasadili na vrhu Elbrusa. List »Zwölf Uhr
Blatt« je iz vojaških krogov izvedel, da je po-
gumno delo opravila skupina bavarskih planin-
skih lovecev pod poveljstvom kapetana Grotha.

Ko so dospeli do vzhodja gorske verige, so se
morali spoprijeti z znatnimi boljševiškiimi silami,
od katerih so potisnili nazaj dva konjeniška polka,
enga pehotnega ter uničili 10 oklepnikov. Kljub
vsemu odporu pa so se vzpenjali vsak dan višje.
Morali so se ves čas trdo boriti in premagati mno-
go boljševiških zased, minska polja, cestne ovire,
pasti itd.

Vse te zapreke pa so pogazili, dokler niso
v hudem snežnem viharju dne 21. avgusta ob 11
zjutraj dospeli na vrh Elbrusa ter tam razvili
nemško vojno zastavo. »Lokal Anzeiger« pripo-

Nemčijo. V noči je nekaj sovjetskih bombnikov
izvedlo vojaško nepomembne polete nad
vzhodno Nemčijo in bombe in sicer zaži-
galne in rušilne ki so jih letala metala brez
presledka, so razdejale le malo škode.

Dnevni in nočni napadi nemških letal so
na vojno važnih napravah v južni in jugo-
vzhodni Angliji povzročili razdejavanja in
obsežne požare.

V jutranjih urah dne 27. avgusta je v Ka-
nalu med dvema nemškima in 6 angleškimi
hitrimi čolni prišlo do kratkega boja, med ka-
terimi je bilo poškodovanih več sovražnih
čolnov.

Rim, 27. avg. AS. Moskovski dopisnik lista
»New York Times« poroča, da se sedaj sovjetska
armada že bojuje v popolnem obupu. Vse rezerv-
ne skupine, na katere so Sovjeti računali, so bile
poražene, ko so skušale zavreti prodiranje nem-
ških čet. Zlasti pri Donu so bile sovjetske izgube
ogromne. Stalingrad je v vedno večji nevarnosti,
ker nemški padaleci pristajajo v zaledju sovjetskih
obrambnih črt.

Tokio, 27. avg. AS. V Tokiu komentirajo po-
ložaj sovjetske vojske na Kavkazu in pravijo, da
v Rusiji narašča nerazpoloženje proti Angležem in
Amerikancem, ki da ne pošiljajo dovolj pomoči.
Dopisnik lista »Sunday Times« poroča iz Moskve
svojemu listu, da je rusko poveljstvo samo pri-
znalo, da so sovjetske čete izgubile nad 2000 tan-
kov v zadnjih treh mesecih. Stalingrad pa je se-
daj v izredno veliki nevarnosti.

Finsko vojno poročilo

Helsinki, 27. avg. AS. V zadnjih 24 urah so
sovjetske čete na finskem bojišču Karelijske oži-

Nova japonska zmaga pri Salomonskih otokih Dve ameriški letalonosilki in bojna ladja poškodovani

Tokio, 27. avg. AS. Japonski cesarski glavni
stan objavlja, da se je japonska mornarica dne
21. avgusta v vodah pri Salomonskih otokih spu-
stila v boj proti okrepljeni ameriški mornarici.
Japonsko letalstvo je tudi takoj napadlo in pri-
dejalo veliko škode sovražni mornarici, ki se je
morala umakniti. Do danes so ugotovili naslednje
sovražne izgube:

Hudo je bila poškodovana velika letalonosil-
ka nove vrste, prav tako je bila poškodovana še
ena letalonosilka srednje tonaže in bojna ladja
vrste »Pensilvanija«.

Japonske izgube znašajo: japonski rušilec po-
topljen in nekaj škode na letalonosilkah majhne
tonaže. Bitko so uradno imenovali »druga bitka
za Salomonske otoke«.

Saigon, 27. avgusta. AS. Zavezniški glavni
stan v Avstraliji je objavil, da se je japonskim
četam vkljub srditi obrambi letal ponoči po-
srečilo izkrcati v Milni Baju na vzhodnem kon-
cu Nove Gvineje.

Tokio, 27. avgusta. AS. Pri bojih v Birmaniji
je japonski vojski pomagal tudi zbor birman-
skih prostovoljcev, ki so tudi podili angleške če-
te iz dežele. Ta birmanski prostovoljski zbor je
bil sedaj preosnovan v armado.

Tokio, 27. avgusta. AS. Z nekega japonskega
oporišča poročajo, da so japonska letala med po-
letom nad Port Darwin sestrelila 14 sovražnih

Hitlerjevo priznanje prebivalstvu Dieppa

Berlin, 27. avg. AS. V priznanje disciplinirane
obnašanja francoskega prebivalstva med an-
gleškim poskusom izkrcanja v Dieppu, je Hitler
odredil, da naj bodo francoski ujetniki, ki so do-
ma iz Dieppa, Trouvilleja, Abbeville in Arquesa,
takoj odpušteni in izjetništva in poslani na svoje
domove.

Izjava grškega ministrskega predsednika o sodelovanju z Italijo in Nemčijo

Atene, 27. avgusta. AS. Grški ministrski
predsednik se je s potovanja po Kreti vrnil v
prestolnico in dal tisku nekaj pomembnih iz-

jav. Dejal je, da ljudstvo v obiskanih krajih
razume in se strinja s politiko vlade, ki stre-
mi za sodelovanje z Italijo in Nemčijo. Pred-
sednik vlade je tudi poudaril, da se je usta-
vila duhovna zveza med Grki in italijanskimi
in nemškimi četami, ki se na vse načine tru-
dijo, da bi pomagale in zaščitile prebivalstvo.

Uspehi nemških čet pri Novorosijsku

Berlin, 27. avg. AS. Poročila iz vojaškega vi-
ra poročajo, da so nemške čete dosegle velike
uspehe severno od Novorosijska, kjer so poraženi
sovražnik umika proti obali. Nemške čete prega-
njajo sovražnika tudi po kalmuških stepah.

Zvedelo se je iz istega vira, da so se bavarske
planinske čete, ki so prodrle na najvišji vrh
Kavkaza, Elbrus, morale celo v višini 4200 m hu-
do vojskovati in so v tisti višini v neki vremen-
ski opazovalnici zajele večje število sovjetskih vo-
jakov. Vremenska opazovalnica je bila obenem
skladišče orožja in streliva.

Umetnostna razstava v Kijevu

Berlin, 27. avgusta. AS. Iz Kijeva poročajo,
da so v tem mestu te dni odprli veliko razstavo,
na kateri je razstavljenih 450 slikarskih del,
prav tako pa je razstavljenih mnogo del ukra-
jinske obrti.

Uspehi polletnega dela japonske uprave v zasedenih pokrajinah

Tokio, 27. avg. AS. List »Asahi« objavlja do-
pis iz Batavije, v katerem podaja pregled pollet-
nega dela japonske uprave na Javi. Japonsko po-
veljstvo v Bataviji je namreč objavilo poročilo, v
katerem pravi:

Uprava na Javi hitro napreduje. Skoraj vsi
krajni upravni uradi so sedaj izpopolnjeni in
imajo na čelu japonske ravnatelje. Naša politika
se predvsem zaveda, da je prebivalstvo imelo ve-
liko škodo zaradi vojne. Vendar pa ima Java to
prednost, da je gospodarsko popolnoma samostoj-
na. Poleg stvarne pa nudi japonska uprava pre-
bivalstvu tudi duhovno pomoč, ker vemo, da bo
Java zavzemala važno mesto pri novi ureditvi v
Aziji. Proizvodnja pa je sedaj nujno omejena, ker
je ustavljena zunanja trgovina. Vendar pa tekstil-
na industrija in sladkorne tovarne že delajo v
vsem obsegu.

Japonski list o sovjetskem nezadovoljstvu nad zavezniki

Tokio, 26. avg. s. List »Japan Times Adver-
tiser« razpravlja o poslabšanju vojaškega polo-
žaja v Rusiji in poudarja sovjetsko nezadovolj-
stvo z Veliko Britanijo in Združenimi državami.
To nezadovoljstvo je razumljivo, kajti ta zavezni-
ka svojih obljub nista držala, še celo ne v tako
kočljivem času, kakor je sedanjí. Sovjetska jeza
se je povečala sprčo dejstva, da zavezniški niso
sposobni ustvariti drugega bojišča in zaradi po-
loma izkrcanja v Dieppu. Nedvomno bosta Anglija
in Združene države upoštevali pomen dru-
gega bojišča šele tedaj ko bo sovjetska sila že na
tleh. Zavoljo tega bi zavezniška morala priti Ru-
som na pomoč na kakršen koli način. Toda nju-
na nesposobnost je neizmerna. List končuje z
zagotovilo, da vojaški upi zaveznikov niso pre-
več razveseljivi in so vedno manjši, kakor dlje
traja vojna.

Živinska kuga v Angliji

Stockholm, 27. avg. AS. List »Aftonbladet« ob-
javlja iz Londona novico, da je več tisoč kmečkih
posestev v Ulthaireju in v Someersetu zajela
živinska kuga in da je zato nastopilo v Angliji
pomanjkanje mleka. Zlasti v Londonu se bo po-
manjkanje mleka zelo občutilo. Oblasti so zbrale
več tisoč mož, med temi tudi redarje in vojake,
ki delajo podnevi in ponoči, da bi razkužili hleve,
vendar pa do sedaj še ni bilo opaziti nobenega
pravega uspeha.

Islandija

Iz Reikiavika poročajo, da so ameriške čete
vedno bolj nasilno obnašajo proti domačemu
prebivalstvu. Islandsko prebivalstvo se zaradi
tega celo pritožuje.

Z vsega sveta

Nemčija

Godba italijanskega letalskega zbora je pri-
šla v Berlin, kjer bo priredila vrste koncertov.

Francija

Uradni list je objavil ukaz, ki pravi, da je
razpuščen občinski svet v Algeriju.

Francoske oblasti v nezasedeni Franciji so
sklenile spraviti v koncentracijska taborišča
vse tiste Žide, ki so po letu 1936 prišli v Fran-
cijo. Te Žide bodo aretirali še pred koncem me-
seca avgusta.

Argentina

Argentinski zunanji minister je imel razgo-
vor z voditeljem španskega trgovskega odpo-
slanstva, ki je prišlo v Argentino, da bi se skle-
nila nova trgovska pogodba med obema država-
ma. Pogodba bo v nekaj dneh podpisana.

Amerika

Ameriško mornariško ministrstvo je objavi-
lo, da je na Karaibskem morju podmornica Osi
potopila nizozemski parnik, ki je vozil v ame-
riški službi.

Sirija

Prebivalstvo v Libanu se upira oddati žito
oblastem generala de Gaullea. Moke bo začelo
primanjkovati ne samo civilnemu prebivalstvu,
ampak tudi okupatorskim četam. In zato so voja-
ške oblasti izdale najstrožje ukrepe, ki so spravi-
le prebivalstvo še v večje negotovanje.

Muslimansko prebivalstvo je zelo razburjeno,
ker vlada ne pove poti, koder se naj romarji po-
dajo v Mekko. Oblasti pa oklevajo zaradi tega, ker

Zvezni Tajnik obiskal industrijsko podjetje

Ljubljana, 27. avgusta.

Včeraj popoldne je Zvezni tajnik v spremstvu tajnika Pokrajinskega Dopolavora obiskal Kolinsko tvornico kavinene nadomestka.

Zvezni tajnik, katerega so spremljali ravnatelj podjetja, je obiskal vse oddelke ter pregledal delo in delovne razmere delavcev.

Moderno podjetje je že začelo izpolnjevati na-

črte Dopolavora, ki bo čez malo časa prinesel slovenskim delavcem znak Fašizma v njihovo delo.

Ob koncu obiska sta Zvezni tajnik in tajnik Pokrajinskega Dopolavora izrazila svoje zadovoljstvo voditeljem podjetja za vse, kar sta videla, in sta jih zagotovila, da bo v Pokrajinskem Dopolavoru njih vzgojna akcija delavstva dobila vso pomoč in smernice za povečanje te akcije.

Zakaj v Ljubljani pridelek krompirja ni zadovoljiv?

Sedaj, konec meseca avgusta, smo tik pred kopanjem krompirja. Zgodnji krompir smo že ves izkopali in — tudi že pojedli, meseca septembra pa bomo v glavnem kopali pozni jesenski krompir za zimo. Sicer so nekatere vrste krompirja tudi že dozorele, ki bodo prav tako sposobne za prezimljenje, na primer vrsta »Bitnje«, ki rodi najboljše. Nespametno pa ravna tisti, ki kopljejo že sedaj one vrste krompir, za katerega je čas šele meseca septembra. Vendar je uveljavljeno, da je le redko kateri mali pridelovalec tako vzdržan, da ne bi pogledal kak grob krompirja, kako kaže krompir letos.

Pri krompirju je mnogo razočaranja. Že lani je krompir v Ljubljani skoraj odpovedal in ga je marsikdo pridelal le toliko, kolikor ga je zasadi. Nekoliko boljše je bilo na deželi. Letošnje vreme je bilo za krompir kolikor toliko ugodno in bi po pravilih moral krompir v Ljubljani dobro obrodit. Toda grobovi krompirja, zlasti poznega, tega ne kažejo. Najbolj

zgodnje vrste, kakor kifelijar in rožnik, so res dale prav dobro letino, toda tega krompirja smo zasadi le malo, komaj za nekolikokrat v lonci. Pri poznem krompirju pa se že sedaj vidi, da zraste pod enim grmom včasih samo en gomolj, sicer dovolj velik, ali pa več drobnih gomoljev. Pridelek bo torej le malenkosten, v najboljšem primeru petkratni ali šestkratni, kar je le malo.

Vzroki za slabo letino krompirja v Ljubljani so različni. Kdor je imel letos spomladi dovolj gnojja, ima tudi krompir v največ primerih dober pridelek. Ljubljanci so sicer mnogo gnojili s kalijevjo soljo, toda samo to umetno gnojilo ne zaleže dosti, v prevelikih množinah pa je celo škodljivo, ker krompir rad gnije. Prihodnje leto bi si morali Ljubljanci pomagati na kak drug način, recimo tako, kakor delajo manjši kmetje na deželi.

Še ena zanimiva zgodba z ljubljanske »Ilirije«

Andrej je Vičan in bi rad postal nekoč prvi fant od fare. To prav za prav ni njegova želja, pač pa očetova, kakor je pač navada in pravica starišev, da polagajo upe in nade v svoje nadebudne otroke. Andrej ni eden tistih, ki jih redijo z bonbončki in pitajo s sladoledom; fantiček od fare se mora zgodaj navaditi na srčnost, močnatost, odpornost in konec koncev tudi na delo. Saj je življenje vendar nekaj trdega in fant mora postati utrjen, da mu bo kos, kakor se spodobja za očetovega sina.

Prvo špartansko lekcijo je dobil Andrej pozimi, ko je dobil za Miklavža šibo in lopato, za božič pa prave bloške smuči z jermenčkom in kolei. Lopato, da bi odmetaval sneg, šibo, da bi bil deležen potrebnega zdravila zoper trmo, smuči pa zato, da bi se že zgodaj navadil na mraz in hitrost, na padanje in vstajanje in vse tisto, kar je z belo opojnostjo v zvezi. Ko je postalo toplejše, sta začela hoditi z očetom Matevžem na Kolesijo. »Tole drobno srce bo treba navezati na kopališče, da se ne bo balo vode in da se bo veselilo kopanja. Ogledovala sta si bazene in govorila o plavanju in skakanju v vodo. Andrej se je znal vleči na tla in mahati z rokami, v mislih pa je bil že izvrsten plavalec. Če ga je kdo vprašal, če zna plavati, se je modro odrezal: »Znam, na tleh ubi in na hrbtu...«

Kolesija pa je ostala suha in prazna. Vse, kar je ostalo od Andrejčkovih plavalnih sanjarij, je bilo neko nedeljsko dopoldne, ko je šel prvič pod mrzlo prho. Ubogi nagec je precej časa okleval pred kristalastim slapom, za tem pa se je junaško pogнал pod mrzle polive in prestal svoj vodni krst. Oči so mu žarele od veselja in ponosno se je oziral po očetu, če ga je videl. Za pohvalo pa ni bilo časa. Zoga mu je priletela v glavo, kri je tekla z nosa in solze so polezele po licih. Očetov Dreje je užaljen zapustil Kolesijo.

»Samo pol Drejca si, ko tako joka,« ga je zmerjal oče, »ko pa tako boli,« se je pritoževal sinko...

Kmalu za tem je zvedel štiriletni Andrej za »objuljeno deželo« sredi belega mesta Ljubljane, kjer imajo veliko vode, povrhu pa še bazen za otroke. Začel je pripovedovati o Iliriji, ponoči pa se mu je marsikdaj sanjalo, da je bil z očkom na kopališču, kjer je plaval kakor ribe v vodi. Menda ni v Ljubljani otroka, ki ne bi vedel, da je tam za vselejsem velika voda s skalnim stolpom in vrtljakom. O »izletu na Ilirijo« je bilo pri Andrejčkovih veliko govorjenja, končno pa je le prišel dan, ko je dobil v torbico kos kruha in kopalne hlačke ter stopil na žgoča tla okrog velikega bazena na Iliriji.

Sree mu je igralo in oči so se svetile kakor planinec, ki se je prvič povzpela na Triglav. Junaško je zabredel v otroški bazen in začel »plavaliti«. Kričal je in vriskal, dokler mu ni spodrsnilo in se znašel pod vodo. O, to je bilo hudo! Za očeta, ki se je bal, da bo dobil strah pred vodo in za sinka, ki je doživel nekaj groznega. Predno se je zavedel, ga je oče pobral in odnesel naravnost na vrtljak. Še jokati ni imel časa, na vso nesrečo je pozabil, ko se je vrtel ves svet krog njega. O tisti nesreči ni nikoli spregovoril, prav gotovo je pozabil nanjo in mu sploh ni prišla do zavesti. Še je silil v vodo in se zadovoljil s tem, da ga je oče vlačil sem in tja, kakor da bi plaval.

Ze ga je hotel pohvaliti, da je res cel Dreje — »pol Drejca« je bila za fanta najhujša žalitev — ko je zatulil, kakor da bi mu zob izpulil. Stopil je na čebelo in veselja je bilo konec.

Minuli so dnevi in Dreje se je naučil žvižgati. Pridno je podil kose z domačega vrta, pomagal zvečer pri zalivanju solate in redkvice, se igral z otroci, kakor se spodobila pohval prve lešnike, da bo kaj za božično potico. Pozabil je na tisto čebelo, ki ni imela časa, da bi se umaknila njegovi nožici in sanjal vedno pogostejše o Iliriji.

namreč da sade po eno vrsto krompirja, drugo pa fižola. Fižol ima na korenincah bakterije, ki same črpaajo potrebni dušik iz zraka ter ga dovajajo v zemljo. Krompir bi v tem primeru mogel tudi tako rekoč na posodo dobivati dušik od sosedu fižola. Ker je zemlja premalo gnojena, bi morali to pomanjkljivost nadomestiti z večjo pridnostjo. Ni zadosti samo enkrat krompir okopavati, temveč večkrat. Dobro bi bilo po vsakem večjem dežju krompir okopavati in osuti. Zemlja se tako zrahlja, obdrži dalj časa zrak in rastlina tako lažje diha in lažje izkoristi rudninske in dušikove snovi v zemlji.

Spomladi je tudi važna izbira semen. Krompir vrste »Oneida«, ki ga naši ljudje sade skoraj že pol stoletja, odkar ga je uvedla pri nas Kmetijska družba — od tod domači naziv »družbare« — je pri nas že močno degeneriral. Poiskati moramo boljše, bolj sveže vrste krompirja. Pri tem omenimo že imenovani »Bitnje«, ki se zlasti na barjanski zemlji dobro obnese, in pa vrsto »Ackersegene«, ki oba dobro obrodit. Ako pa že sadimo vrsto »Oneida«, če nimamo boljše, potem glejmo, da dobimo seme iz dobrih tal. Včasih je za Ljubljano prišla v poštev Gorenjska, pa tudi Dolenjska ima ponekod tla, ki dajejo prav dobro seme, na primer Dobropolje. Na vsak način skrbimo, da semenski krompir izmenjavamo, torej da ne sadimo krompirja, ki smo ga pridelali sami.

Kdor bo prihodnje leto tako ravnal, seveda če bo mogel in če bo količjak dobro leto, bo imel dovolj zdravega in lepega krompirja.

Vince te ipsum!

Ob štiriletni smrti dr. J. Debevea.

Ko smo pred časom čitali, da je ta neučljivi kulturni delavec prestal delo nesmrtnega Danteja na slovenski jezik, sem sklenil, da podam ob letošnji obletnici njegove smrti današnji mladini kratek primer, kako pomembne, ter dostiokrat za celo življenje so lahko izjave ali opomini učiteljev, če pridejo ob pravem času in so izgovorjeni v pravi obliki, in seveda, ako padejo tudi na rodovina tla.

Pokojni gospod dr. I. Debeve je bil l. 1890. profesor na takratni III. državni gimnaziji v Beethovnovi ulici. Kot komaj 30 letni mož je bil tudi razrednik. Bil je vitke postave. Poučeval je slovenščino, latinščino, nemščino in grščino. Njegova razlaga je bila jasna, razumljiva in prijetna. Zelo pogosto je hodil po razredu gori in doli ter poučeval. Pri tem je njegov bister pogled zapazil dostikrat marsikaj, česar si brezskrbni paglavci niti mislili ni. Tako se je tudi meni večkrat pripetilo. Nekega dne v mesecu januarja 1899. je ob katedru stoječ zapazil, da nekaj pod mizo »uradujem«. Poklical me je in vprašal, kaj delam. Odkritosrčno sem mu odgovoril, da nekaj pišem. Tedaj mi je sicer z očetovsko dobrim, a vendar bi rekel preroško svečanim glasom zaklical: »Vince te ipsum!« Tisti hip sem obstal, lenjal z »uradovanjem« in poslušal njegovo razlaganje. Ni me še danes sram priznati, da me ni noben prejšnji opomin tega ali onega profesorja tako presunil, kot me je ta. Ne vem, ali mi je bilo že takrat usojeno, da bom kmalu po tem kritičnemu dnevu res prišel uradovati, toda ne pod klopio, ampak ob pravi uradni pisalni mizi. Dober mesec za tem sem odšel iz šole. Od tedaj je minulo že polnih 43 let. Ta memento se me je držal ves čas mojega službovanja. Prišel mi je mnogokrat v spomin in pred oči, ter ga najbrže ne pozabim do groba. Ako bi imenovani g. profesor izbruhnil v naglici kako brezpomembno besedo, ali morda celo psovko, bi mi to najbrže ne ostalo v tako trajnem in svarilnem spominu. Te tri, če tudi v latinščini izgovorjene, obenem pa v resnem tonu poudarjene besede so vplivale name tako dobrohotno in vzgojno, da me niso zapustile do današnjega dne.

Dolga leta nisva prišla z bivšim razrednikom več skupaj, niti se videla. Pet let pred njegovo smrtjo sva se pa sšla vsako leto po enkrat vselej za nekoliko časa. Čudno je to, da mi pri vseh naših vsakoletnih obiskih ni prišlo nikoli na misel omeniti mu njegov nekdanji, name naslovljeni opomin. Ko sva bila pa po septembru 1938. komaj več dni pred smrtjo skupaj v njegovi vili v Zarnikovi ulici 17. sem ga ob koncu najinega pogovora, prav pred odhodom kar na lepem in rekel bi skoro nehotno, vprašal sledeče: Gospod ravnatelj, ali se še spominate, kaj ste mi pred 39 leti zaklicali, ko sem med vašim poukom nekaj čokkal pod mizo. Razume se, da se on ni mogel kaj takega spomniti. Vprašal me je, kaj mi je takrat rekel. Ponovil sem mu iz treh besed naslovoma navedeni opomin. Začudil se je, kako da nisem tega pozabil. Pripomnil sem, da so mi ostale te njegove besede ne samo kot šolski opomin, ampak da sem jih imel ob najrazličnejših veseljih prilikah in bridkih urah svojega življenja kot svarilen znak pred očmi in v duši. Nasmehnil se je in zadovoljno pripomnil, da ga veseli, da sem si vzal njegov opomin tako k srcu in se po njem ravnal. Pri tem mojem zadnjem obisku se mi ni zdel sedaj že pok. profesor in nekdanji razrednik nič več tako živahen kot proinca leta. Bral sem mu z oči, da ga nekaj teži. Prijazno sva se poslovila in to — za vedno. Kmalu smo čitali, da je »neumorni mož umrl dne 5. X. 1938. v Leonizhu v starosti 71. let. Njegovo truplo steer že razpada v nič, njegova duševna dela pa bodo ostala še poznim rodovom.

Kronika diplomatskih zgodb in spletk:

DUNAJSKI KONGRES

Marija Lujza se ni zavedala odgovornosti, niti ni slutila bolečine in nesreče, ki ji preti od nezanesljive angleške strani.

Res je, da se je angleško veleposlanstvo pokazalo šele v zadnjem trenutku. Metternich je zapisal 18. julija: »Z ozirom na sporazum z vesilicami bo Napoleon zastražen kot ujetnik na otoku Sv. Jurija na Škotskem; zastražen po komisarijih Avstrije, Rusije, Prusije in Francije.« Medtem pa je angleška vlada mislila še na drugo ječo. Lord Liverpool je pisal Castlereaghu in mu predlagal, da bi Napoleona poslali na rt Dobre nade na Azorih.

Kako je Marija Luiza sprejela vest o Napoleonovem ujetništvu, nam je znano iz poročila baronice de Montet. Tudi ona se je zaba-

1 Dne 31. julija sta se lord Keith in sir Henry Bembury vkrcala na ladjo Belerofonte, da bi ponesla Napoleonu pismo višjega lorda admiralitete, viskonta di Menvilleja. Lord Keith pa je imel nalog od britanske vlade, da obvesti generala Napoleona, da je odšel ujetnik na Sv. Heleni. To se je zgodilo dva dni prej, preden so zavezniški v Parizu podpisali Angležem listino za izgon oziroma za jetništvo generala Bonaparteja.

vala čez poletje v Baden, kamor se je bila preselila iz zapuščenega Dunaja.

Cez kak teden se je Marija Lujza vrnila v Schönbrunn. Zveza je položila orožje; Ludovik XVIII. se je vrnil na prestol; avstrijski cesar se je podal v Italijo, da prevzame nove pokrajine — žetev in uspeh kongresa — kar ga je stalo težke milijone. Marija Lujza je sama v Schönbrunn; edino sinček ji dela družbo, zdaj, ko je lahko zapustil razkošno ječo dunajskega Hofburga, zdaj, ko ni več »rimski kralj, ko ni več dedič Bonaparteja, ampak navadni princ.

Marija Lujza je zadovoljna: njeno življenje se je umirilo. Pravila je za pot na svoje novo mesto, na pariski dvor, kamor pa ji sinček ne bo sledil. Zasedla bo prestol, ki pa po njeni smrti ne bo pripadel njenim dedičem, temveč infantu don Carlosu, sinu Marije Lujze španjske.

Toda — kaj jo vse to briga! Ona je zadovoljna v svoji ničevosti s svojim lagodnim življenjem brez naporov in viharjev, kakor si je to vedno želela. Zdaj bo živela ob strani moža, ki ga ljubi.

Na večer je vedno dala zapreči kakšno izmed svojih lepih kočij, ki pa zdaj niso bile več okrašene s cesarskim grbom Napoleona, in se je peljala v gledališče, najrajši k italijanskim operam, ki so ji najbolj ugajale.

Z nestrpnostjo je pričakovala trenutka, ko bo lahko odpotovala v Parmo. Toda še je hotela počakati, da se vrne Neipperg iz Italije. Zamenjala je tudi svoje dvorsko služabništvo in spremstvo. Spremljevala francoske narodnosti je bilo odslavljen, tako baron Bausset,

dvoje bralk in zdravnik. Namesto markize de Brignole, častne dvorne dame, ki je umrla, je bila imenovana markiza Scarampi pl. Montfaukt, ki je bila cesaričina zaupnica.

Tako pripravljena je čakala Marija Lujza, da se vrne Neipperg. Tudi njemu se je mudilo domov. Spodbodel je konja v dir in dospel ravno na god Marije Lujze. Dolgo pot iz Benet do Schönbrunn je opravil v treh dneh! Zdaj ga Marija Lujza ne bo pustila več od sebe. Zdaj bo gospodar njenega srca in njenih misli, in kakor kaže, bo gospodar tudi vojvodine parmske, ki so jo podelili zavezniški Mariji Lujzi.

Brez posebne naglice je Marija Lujza pospravila še zadnje drobnarije in se pripravila na pot v svojo ljubo prestolico, kjer bo rodila nezakonske otroke, dokler njen »veliki mož« ne napravi prostora »manjšemu« in neznanjšemu...

»Veliki mož« pa se je pripravljaval, da se bo vkrcal na ladjo »Northumberland«, ki ga bo povedla do njegovega vladnega nabrežja.

Sklicujem se na zgodovino: ona naj govori in pové, da se je mož, ki se je dvajset let boril proti Angliji, v svoji nesreči prostovoljno podal pod okrilje angleških postav. Večjega spoštovanja in večjega zaupanja v Anglijo si ne moremo misliti! Kako pa je Anglija odgovorila na to velikodušno dejanje? Hinavsko je ponudila sovražniku svojo roko. Ko pa se je sovražnik čutil varnega, ga je izdala. Tako so se končale zadnje spletke in zadnje izdajstvo!

KONEC

Jožef Löbel:

V boju proti bakterijam

Dr. Martin Alexius iz Indije svojemu očetu v Krokodemu.

Kalkuta, 16. decembra.

Dragi oče!

Pred dobrim mesecem, dne 12. novembra, smo se vkrcali v Suazu. Se ustavili tri dni v Kolumbu, dva v Madrasu, in zdaj smo v Kalkuti. Nastanjeni smo v bolnici zdravniškega kolegija. Takoj so nam dali na razpolago okuženega bolnika in mi smo se takoj lotili dela, ne da bi izgubili eno samo uro.

Naše delo ne pozna nobenega počitka. Glede svežega materiala se ne moremo nikakor pritoževati. Mnogo ur prebimo pri drobnogledu ter iščemo, če je tudi tukaj tisti sumljivi bacil, ki smo ga opazovali že v Egiptu. Predvsem je potrebno, da natančno poznamo njegov zunanji videz in značilnosti njegove oblike. Ker pa so si na splošno bacili med seboj zelo podobni, moramo do dna proučiti tudi njegovo biologijo, da ga moremo ločiti od drugih po njegovih bioloških lastnostih. Zato raziskujemo, kako se obnaša na različnih gojiščih, kakšna je njegova reakcija na mraz in na vročino, kakšen njegov življenjski odpor ter dolgotrajnost življenja.

Istočasno moramo raziskovati, če se nahaja v tleh, v vodi, v zraku, kajti največje važnosti je, da vemo, ali more živeti tudi izven človeka. Končno hočemo tudi ugotoviti, katere snovi ovirajo ali preprečujejo njegov porast, kajti te snovi bi bile najboljša razkuževalna sredstva.

Kakor vidite, imamo dela dovolj. Prav malo časa mi ostane za ogled te pravilne dežele. Sicer pa je že to romantično, če imaš zavest, da si v pravilni deželi. S tem so se moje otroške sanje uresničile. Ko sem bil otrok, sem vedno sanjal o Indiji Koromandiji. Seveda, vse to, kar mi uživamo doma, čaj, kavo, sladkor itd., ne raste samo po sebi. Treba je veliko truda, preden se vse to pridelja.

Prav vesel sem, da sem v Indiji, a ne kot brezdelen turist, temveč kot delaven znanstvenik.

Vaš Martin.

Isti listemu.

Dragi!

Aleluja! Bacil kolere je dokončno odkrit! Osumljenec je aretiran! V kratkem ga bomo naredili neškodljivega.

Mikrob ima obliko palčice, za eno tretjino je krajši kakor bacil tuberkuloze, toda debelejši, včasih zavrt kakor vejica. Zato mu je Koch dal ime vejčasti bacil. Gojiti se da v strjenem gojišču. Tam se razvija v brezbarvni koloniji, ki so podobne majhnim steklenim drobcem.

Redno in vedno ga najdemo pri vseh okuženih, nikoli pa pri zdravih ali pa pri obolenih za drugimi boleznimi. Bacil je torej specifičen. V začetku bolezni ga dobimo v majhni množini, ko je bolezen na višku, ga dobimo kar v masah; ko bolezen ponehava, izginja tudi bacil, in ko je premagana, je bacil izginil. Ni torej nobenega dvoma, da bi ne bil ta bacil povzročitelj kolere.

Za borbo proti njemu je zelo važna sledeča ugotovitev: v vlažnem perilu se ohrani dolgo časa in se zelo razmnožuje kakor tudi na vlažnih tleh. Nasprotno pa ga suša ubije v nekaj urah.

Tudi kisline so mu nevarne, ker se počuti dobro le v alkalijem okolju. V želodcu, ki vsebuje kisline, lahko izumre. Iz želodca pride nemoteno v črevesje samo takrat, kadar prebava ni normalna. To bi razložilo okoliščino, da v času bolezni ne obole vsi za kolero, čeprav vsi požirajo isti bacil.

Vsebinska tega pisma je zelo važna, tako za nas članke znanstvene komisije, kakor tudi za znanost in sploh za človeštvo, zato se mi ne zdi umestno, dodajati kakšne pripombe osebnega značaja. Toliko raje ne pišem o njih, ker se bomo jutri vkrcali ter v kratkem prispeli v Evropo, kjer se pošta hitreje dostavlja. Lepo pozdravlja Martin.

Časopisno poročilo o povratku nemške ekspedcije za proučevanje kolere.

»Ko je gospod Bergmann sprožil misel, da bi Kocha in njegove tovariše ob povratku slovesno sprejeli ter je zato ustanovil poseben odbor, se je dvignile iz ust vseh berlinskih zdravnikov glasno odobravanje. Kakor na povelje so se začeli za ta načrt zanimali široki krogi znanstvenikov, da bi slovesno in s ljubeznijo sprejeli moža, ki so se ovenčali s slavo v vrstah v domovino. Slavni berlinski kirurg Bergmann je s svojim predlogom naletel na velik odziv. Veliko osebnosti je takoj začelo a pripravljalnimi deli, brž ko so zvedeli za ta predlog. Hoteli so počastiti Roberta Kocha, toda ne samo zaradi njegovih sijajnih uspehov. Ti so brez dvoma zelo veliki. Toda, kakor je rekel neki pesnik, ko je govoril o znanosti, »kdo dvori boginji, ne gleda v njej samo ženske«. Za Nemce je sploh značilno, da odrinejo praktične rezultate na znanstvenem področju na drugo mesto. Praktični rezultat jim je aksiom idealistične miselnosti. Razen tega pa nam zgodovina dovolj jasno dokazuje, da pri velikih iznajdbah in odkritjih gon po neposrednem, vidnem rezultatu ni dovedel skoraj nikoli do začetnega cilja.

Prav tako ni smel biti cilj te slovesnosti opazovanje junastva članov ekspedcije, ki so si vzeli za svoj simbol dogorevajočo svečo, za vodilo pa besede: »Nulls serviens ipse consumor« (v službi drugih dogorevam). Kakor je Ernest von Bergmann poudaril v svojem navdušenem govoru, se je hotel proslaviti način znanstvenega postopka, ki ga »označujeta enotnost cilja ter gorečnost dela.

Bergmann je navedel slajden domislek: Homerjev Ajaks je vedno znova naskakoval svojega nasprotnika. Če ga je ta odbil od ene strani, ga je on naskočil od druge. In to lastnost smatra pesnik za posebno krepost.

(Dallje.)

V vsako hišo »Slovenca«!

Drobne novice

Koledar

Petek, 28. avgusta: Avguštin, škof in mučenec; Hermes, mučenec; Julijan, mučenec, Vivijan, škof; Pelagij, mučenec.

Sobota, 29. avgusta: Zdravje bolnikov; Obglavljenje Janeza Krstnika; Sabina, mučenica.

Ne kupujte živilskih nakaznic!

Vsa naša javnost prav dobro pozna silno stroge kazni, ki so v zvezi s predpisi raznih odredb in predpisov o živilskih nakaznicah. Tatovi nakaznic so bili že kaznovani s po mnogo let ječe, prav tako pa tudi kupci in sploh izkoriščevalci nakaznic, ki jih niso bili upravičeni izkoristiti. Zato z vso resnostjo opozarjamo vse ljubljanske prebivalstvo in tudi vse prebivalstvo ljubljanske pokrajine na izredno težke posledice, ki jih mora občutiti vsakdo, kogar zalotijo pri neupravičenem izkoriščanju živilskih nakaznic.

Te dni bo morda ta ali oni prišel v skušnjenj, da bi neupravičeno izkoristil kako živilsko nakaznico. Čeprav uradi, ki imajo z živilskimi nakaznicami opraviti, z vso strogostjo nadzorujejo poslovanje z živilskimi nakaznicami, vendar smo že slišali o večji tatvini živilskih nakaznic na deželi, sedaj pa moramo z ogorčenjem poročati, da se je tudi v Ljubljani našel lahkomišeln javni uslužbenec ter izmaknil nekaj živilskih nakaznic. Natančni vodja odpravnništva živilskih nakaznic je že v petek 21. t. m. opazil primanjkljaj večjega števila zaupanih mu nakaznic. Seveda je brez odlašanja o tem takoj obvestil svojega načelnika, ta pa tudi takoj svoje podrejene. Urad je od njih dobil nalog za poizvedbe in izsleditev krivca.

Medtem je pa vodja odpravnništva živilskih nakaznic tudi že ugotovil, da je v petek 21. t. m. opoldne po uradnih urah prišel k vratarju in zahteval ključ sohe, kjer so nakaznice dobro shranjene, neki uslužbenec, ki je bil prej uslužben tudi v odpravništvu živilskih nakaznic, sedaj je pa že dlje časa bil zaposlen v drugem oddelku, ki z živilskimi nakaznicami nima nobenega opravka in stika. Takoj je bil osumljenec zaslišan ter je pozneje pri zaslišanju svoje nečastno dejanje tudi priznal, da je bila takoj odrejena njegova izročitev policiji, ki ga je aretirala v torek, 25. t. m. opoldne.

Podčrtati moramo, da je bil primanjkljaj živilskih nakaznic ugotovljen še isti dan in isti dan tudi že naznanjen nadrejenim. Ta je najprej dokaz, kako natančno in zanesljivo je poslovanje nadzornih organov pri poslovanju z živilskimi nakaznicami. Nagla izsleditev krivca in njegovo priznanje nam pa tudi dokazuje, da noben grešnik ne more uiti pravici in kazni. Vse živilske nakaznice, ki so zmanjkale, imajo seveda zaporedne številke ter so vse natančno zapisane v uradu in so bile tudi takoj sporočene policiji, da bo preprečeno kakršnokoli izkoriščanje teh sedaj popolnoma neveljavnih in za vsakogar silno nevarnih živilskih nakaznic. Opominjamo vse prebivalstvo, naj se nikakor ne da zapeljati v nevarnost, ker nam navedeni primer najprepričljiveje dokazuje, da je vsakemu krivcu za petami težka kazen in ječa.

— **Visoko stanje barometra.** Že včeraj smo omenili, da je bilo v tem poletju trikrat doseženo visoko stanje barometra. Barometer pa nam hoče pokazati, da se značni pritisk nad našimi kraji še vedno jača, in se zato njega stanje še dviga. V četrtek zjutraj je barometer pokazal, da znaša značni pritisk v Ljubljani 769,3 mm, torej za 2,2 mm višji ko prejšnji dan. Primerno tako visok značni pritisk je bil zaznamovan v tem poletju 8. julija. Zimski meseci pa so bili letos navadno še z višjim značnim pritiskom. Tako je n. pr. 23. januarja barometer dosegel pravcati rekord, ko je zaznamoval stanje 776,8 mm. Najvišje v tem letu. Tudi sredi je bila izredno lepa in sončna. Kopalna sezona je še v polnem razmahu. Poleg barometra se dviga tudi temperatura. V sredo je bil zaznamovan dnevni temperatura maksimum +29,9° C, v četrtek jutranji minimum +13° C, kakor prejšnji dan. Vreme med mašami je letos najugodnejše za otavo, ki jo kmetje hite kositi in so jo že mnogo spravili pod streho. Olava je letos prav dobra. Lepo vreme je tudi čudovito pospešilo zorenje paradižnikov, fižola, koruze in sadja.

— **Sprejemni izpiti.** Začetek novega tečaja 1. septembra. Pouk temeljitj od izpita. Vpisovanje dnevno (9—12): Trgovski dom, Gregorčičeva 27.

KULTURNI OBZORNIK

Letošnja koncertna sezona

(Konec.)

Skoraj najbolje so bili zastopani klavirski koncerti. Carlo Vidusso, ki je nastopil že v oktobru, je pianist, ki ga odlikuje dovršena tehnika in izredna jasnost pri podajanju skladb, pa naj bodo še tako harmonično nestrane ali polifono zgrajene. — V kratkem razdobju dveh tednov za njim je nastopil rektor Glasbene akademije Anton Trost, ki je svoje odlične pianistovske zmožnosti že mnogokrat pokazal. V času, ko nam je bil Vidussov koncert še živo v spominu, smo lahko ugotovili, da bi nas Trost lahko kjer koli častno zastopal in bi vzdržal primero z najodličnejšimi tujimi pianisti. — Emilija Dernovškova do zdaj pri nas še ni bila znana, pa se je takoj s prvim nastopom dostojno predstavila. Pokazala je lepo tehnično izurjenost in globoko čutečo umetniško naravo. Pri njenem koncertu je uspešno sodelovala sopranistka Ljudmila Polajnarjeva. — Mlada pianistka Rosana Bottai je umetnica dovršene tehnične popolnosti in izredne muzikalne nadarjenosti. Njena poetična, poduhovljena igra kaže vrline zrelih pianistov. — Koncert na dveh klavirjih sta priredili pianisti Marta Bizjak-Valjalo in Silva Hrašovec. Obe sta po večletnem skupnem delu že lepo vigrani in sta nam pripravili s svojim koncertom lep užitek. — V vrsto klavirskih koncertov lahko štejemo tudi skladateljski večer ge. Mirce Sanečinove. Sicer je res imela poleg devetih klavirskih točk tudi osem samospevov (Valerija Heybalova) in dve violinski točki (Karlo Sancer) na sporedu, vendar je bila skadateljica ves večer zaposlena pri klavirju bodisi kot spremljevalka bodisi kot solistka. Poleg skladateljskega talenta je pokazala tudi kot pianistinja lepe vrline.

Poleg klavirskih koncertov smo slišali tudi manjše število pevskih oziroma violinskih solističnih nastopov. Sopranistka Maria Fiorenza

— Jagode je treba sedaj saditi. Med malimi vrtnarji in sadilci je še vedno dosti ljubiteljev vrtnih jagod, ki pridelajo pogosto prav lepe in debele vrtn jagode. Konec meseca avgusta je za te ljubitelje zelo važen čas, ker je treba namreč jagode sedaj saditi, ako hočemo imeti res lepe in dobre jagode. Mlade in čvrste rastline je treba presajati v primerni razdalji ter poskrbeti, da se dobro zakoreninijo. Zato potrebujejo v začetku mlade jagode predvsem dosti vlage in pa sence. Jagode moramo torej zalivati in jih prve dni varovati pred prehudim soncem.

— **Tudi šiske gredo v denar.** Znano je, da ima hrastovo drevje poleg svojega pravega sadu želoda tudi nek drug sadež, ki je pravzaprav zadavec na hrastovem drevesu. To so šiske, ki jih je nekoč kmetijska mladina v veliki meri zbiral ter prodajala zlasti izdelovalcem črnila in pa strojarnam. Odkar pa je moderna kemija toliko napredovala, da izdeluje sama snovi, iz katerih izdelujejo črnilo, je ta zaslužek mladine precej usahnil. Vendar gredo šiske še vedno v denar in jih razni trgovci prav radi kupujejo ter potem oddajajo industriji, ki iz njih pridobiva dobrodošle snovi. Priporočati bi bilo torej mladini, naj tam, kjer se pojavljajo te šiske v večji meri, ta plod zbira in ga oddaja trgovcem. Marsikateri lira bi se dala na ta način zaslužiti.

— **Obsojen zaradi sleparij na 2 leti.** Lani septembra in oktobra je zasebni uradnik Janko Furlan, ki je bil delj časa v nemškem ujetništvu, začel kar na debelo slepariti in si je na lahek način v 2 mesecih pridobil do 11.250 lir. Izdal se je za profesorja, ki ima dobro zveze v Romi in drugod, kakor tudi za inženirja. Svoje žrtve je poiskal v Ljubljani, v Trebnju na Dolenjskem in okoli Rakeka. Nekega ljubljanskega je opeharil za 3000 lir, ko mu je obljubil, da mu bo prinesel iz Milana različne fotografske potrebščine in da ima že do tja potno dovoljenje. Neko ljubljansko gospodinjjo je spravil ob 800 lir gotovine, reva mu je dajala tudi poldrugi mesec hrano in stanovanje, pa je nato izgubil ko kakra. Pred malim kazenskim senatom je Furlan priznal krivdo, toda skušal je stvar omiliti. Državni tožilec je Furlana obtožil zločina obrtne prevare po §-u 337 k. z., ki določa za take sleparije strožje kazni, kakor pa po § 334 k. z., ki vsebuje le prestopke goljufije in so kazni nižje. Furlan je bil obsojen na 2 leti robnje in v izgubo častnih državljskih pravic za 2 leti. Furlan je prijavil priznanje zaradi previsoke kazni. Tudi državni tožilec je prijavil priziv zaradi odmere kazni.

Ljubljana

1 Pri uršulinkah se prične tečaj za sprejemne izpite dne 1. septembra ob 9. Učenke — bivše in nove — naj se zbera na gimnazijskem hodniku. Po končanem tečaju se bodo pričeli takoj sprejemni izpiti.

1 Na produkciji šole Glasbene Matice, ki bo v ponedeljek 31. t. m. ob sklepu počitniških tečajev bodo nastopili gojenci naslednjih članov učiteljskega zbora naše matične šole. Iz klavirskega oddelka: gojenci g. Cernivčeve, Kolarčeve, Dernovškove, Hrašovec, Lipovškove, Bizjakove in gospoda Sonca. Iz violinskega oddelka: g. Gregorica in Karla Sancerja ter iz oddelka za čelo g. Jerajeva. Skupno bo nastopilo 24 gojencev. Podrobni spored za produkcijo se dobi v knjižarni Glasbene Matice in stane 3 lire. Začetek produkcije bo ob 18. Hkrati opozarjamo, da se začne vpisovanje na šoli Glasbene Matice v torek dne 1. septembra in traja do včetega petka 4. septembra. Vpisovanje se vrši dnevno od 9. do 12. in od 15. do 17. v pisarni Glasbene Matice, ki daje tudi vsa potrebna pojasnila.

1 Glasbena šola »Slogac« sporoča, da traja vpisovanje od 1. do 4. septembra t. l. v šolski pisarni v Pražakovi ulici 19 (vhod v pisarno nasproti glasbene dvorane), od 9. do 12. in od 15. do 17. V soboto, dne 5. septembra ob 16. bo razdelitev ur. V ponedeljek, dne 7. septembra prične redni pouk. Poučujejo se vsi predmeti pevskega in instrumentalnih oddelkov ter osnovna in višja glasbena teorija. K mladinskemu petju se lahko vpišejo vsi otroci pred mutacijo. Ostali podatki so razvidni iz šolske deske.

1 Kleparski in instalaterski pomočniki in delavci so vabljani, da se udeležijo sestanka, ki bo v nedeljo, dne 30. avgusta 1942 ob pol 10. opoldne v Pokrajinski delavski zvezi, I. nadstr.

Ciampelli se nam je predstavila kot pevka, oblagodarjena z lepim glasom in veliko muzikalnostjo ter tehnično dovršenostjo. — Violinist Karlo Rupel je na svojem koncertu pokazal tehnično dovršeno igrjo, širok ton, ki napolni tudi velike dvorane, in smisel za pravilno interpretacijo slogovno še tako raznolikih skladb. Spremljala ga je na klavirju Zora Zarnikova. — Odlični violinista je Pina Carmirelli, ki je tehnično dosegla višek zmogliosti; izrabiti zna vse možnosti instrumenta; njena igra kaže odločne, moške poteze. — Iste odlike kaže na svojem instrumentu Nerio Brunelli, ki mu instrument poje tako, kot ga v taki popolnosti redkokdaj slišimo.

Pri koncertih moramo omeniti tudi sklepne produkcije naših glasbenih šol, zlasti Glasbene Matice in Glasbene akademije. Svojo produkcijo je pa tudi priredila šola »Slogac«. Glasbena Matica je ob priliki svoje 60letnice svoje šole organizirala več prireditiv, med njimi pet produkcij. Na štirih so nastopili sedanja učenci, na zadnji pa njeni bivši gojenci, sedaj sami priznani umetniki (Franja Golobova, Pavla Lovšetova, Zora Zarnikova, Julij Betetto, Marjan Lipovšek, Leon Pfeifer, Janko Ravnik, Karlo Rupel in Anton Trost). Tako je Matica pokazala »pota in cilje«, po katerih in h katerim vodi naše bodoče koncertante. Produkcije sedanjih gojencev so pokazale vsaka v svoji vrsti (poleg običajnih pevskih in instrumentalnih točk smo slišali tudi mladinski zbor in šolski orkester) prav lepe uspehe šole; zadnja, na kateri so nastopili bivši gojenci, je stala na dovršeni umetniški višini. — Osem podobnih produkcij, seveda primerno višje stojičih, je pokazala tudi Glasbena akademija; dve od njih sta bili že med šolskim letom, šest ob sklepu leta. Poleg običajnega mešanega sporeda je bila na vrsti tudi komorna, orkestralna in orgelska glasba.

Ob sklepu sezone sicer ne moremo trditi, da bi bili s koncerti preobremenjeni, vendar smo pa lahko hvaležni prirediteljem (skoraj do malega vsi koncerti so se vršili pod okriljem Glasbene Matice) in izvajalcem za umetniški užitek, ki smo ga bili v tej sezoni bolj kot kdaj poprej potrebni. M. Tomc.

soba št. 5. Ker se bo na sestanku dokončno sklepalo o ustanovitvi skupine kleparjev, naj noben omenjeni delavec ne izostane — Pripravljalni odbor skupine kleparskih pomočnikov.

1 Sadržajna in vrtnarska podružnica Ljubljana I priredi v petek, dne 28. t. m. ob 17 pop. v učilnici Gostilniškega doma, Privoz 11 (na Prulah) predavanje o uspešnem sušenju zelenjave in sadja v malem gospodinjstvu s praktičnim predvajanjem in navodili za pravilno uporabo posušene zelenjave. Predaval bo g. Ernest Krulj. — Člani in gostje vabljani.

1 Staljšor za dojenčke bo mestni preskrbovalni urad razdeljeval na podlagi že sprejetih zdravniških priporočil od 10. septembra dalje.

1 Dodatki živil za bolnike. Bolnikom, ki so na osnovi predloženih zdravniških priporočil upravičeni do posebnih dodatkov raciniranih živil, bo mestni preskrbovalni urad delil nakaznice za mesec september po naslednjem razporedu: v soboto in ponedeljek 29. in 31. t. m. bolnikom, ki imajo pravico do dodatka mesa; v torek 1. septembra drugim bolnikom z začetno črko priimka A do D, v sredo 2. septembra z začetnicami E do J, v četrtek 3. septembra samo bolnikom z začetnico K, v petek 4. septembra bolnikom z začetnicami L do O, v soboto 5. septembra od P do R, v ponedeljek 7. septembra z začetnicami S in Š in v torek 8. septembra bolnikom z začetnicami T in Z. Zavodom, ki so upravičeni dobiti posebne bolniške dodatke jih jim bo mestni preskrbovalni urad nakazoval v četrtek 3. septembra od 16 do 19.

1 Zaradi snaznega prostora mestnega preskrbovalnega urada v petek in soboto, 28. in 29. avgusta, ne poslujejo odseki tega urada v Mestnem domu za stranke, pač bo pa strankam tudi ta dva dneva odprta velika dvorana za reklamacije itd. Prav tako oba dneva posluje tudi oblačilni odsek mestnega preskrbovalnega urada na Ambroževem trgu.

1 Novi sezami davčnih zavezancev bodo razgrnjeni do 10. septembra med uradnimi urami v vratarjevi sobi magistrata na Mestnem trgu št. 27 v sobi št. 2 za pražarne, slaščičarje, medičarje, svečarje, voskarje, tesarje, metlarje, izdelovalce bičevnikov, četarje, kolarje, sodarje, parketarje, izdelovalce rolet, stolarje in za struganje lesa, do dne 11. septembra bodo pa razgrnjeni sezami mizarjev, a do dne 15. septembra pa davčni sezami krojačev.

1 Uvoženi stroji fizol na trgu. Ta teden je na trgu opaziti pri branjevki Metki večje množine uvoženega strojčega fizola, ki je po 5 lir kg. Gospodinja ga rade kupujejo. Domači stroji fizol je na trgu kaj redek. Paradižniki so zadnji čas zaradi toplote in lepega vremena naglo dozoreli; gojitelji paradižnikov imajo priliko, da jih lahko na domu prodajo strankam v večjih množinah. Zato ni na trgu opaziti paradižnikov, po katerih je vedno veliko povpraševanje. Gospodnje se dalje zanimajo za kumare in domače glavno zelje. Kumare skušajo gospodnje konzervirati in vlagati.

1 Zadeva o kolesarskih sedežih. Trgovec Oskar Remec je lani junija prejel iz Nemčije večjo pošiljko raznih kolesarskih sedežev. Glavni tovarni kolodvor ga je o pošiljki obvestil, nakar je prevzel posrednik Jovanovič ocarinjenje pošiljke. Pri carinjenju so ugotovili, da je izgubil zaboj, v katerem je bilo 50 sedežev za dvokolesa v vrednosti 2.600 lir. Očitno je bilo, da so sedeži bili ukradeni. Tatu so pozneje izsledili. Zvedeli so namreč, da je neki Jože Cizerle kupil 25 novih sedežev od nekega Emila Berice. Ta je bil prijatelj, a je trdovratno tajil, da bi bil on sedeže ukradel, pač pa mu jih je dal v razprodajo neki človek, ki ga ne pozna in tudi ne ve za njegovo ime. Pred senatom je bil samski ključavničarski pomočnik Emil Berica obsojen na 2 meseca strogega zapore in na 50 lir denarne kazni.

Naznanila

GLEDALIŠČE. Drama: sobota, 29. avgusta ob 17.30: »Vdova Roslinka«. Izven. Znižane cene od 10 lir navzdol. — Nedelja 30. avgusta ob 14: »Poročno darilo«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol. Ob 17.30: »Kralj na Betajnovi«. Izven. Znižane cene od 12 lir navzdol.

RADIO. Petek, 28. avgusta: 7.30 Pesni in napevi — 8 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 12.20 Plošče — 12.30 Poročila v slovenščini — 12.45 Koncert tereta Debršč — 13 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 13.15 Poročila Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini — 13.20 Lahko glasbo vodi dirigent Petralia — 14 Poročila v italijanskini — 14.15 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent D. M. Sijancec — Glasba za godalni orkester — 14.45 Poročila v slovenščini — 17.15 Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta (L. Pfeifer — I. violina, A. Dermelj — II. violina, V. Susteršič — viola, C. Sedlbauer — čelo) — 19.30 Poročila v slovenščini — 19.45 Polke in mazurke — 20 Napoved časa — Poročila v italijanskini — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini — 20.30 Vojaške pesmi — 20.45 Simfonično glasbo vodi dirigent Fererro (plošče) — 21.30 Opera glasba — 21.50 Orkester pesni vodi dirigent Angelini — 22.15 Koncert klarinetnega tria — 22.45 Poročila v italijanskini.

LEKARNE. Nočne službe imajo lekarnar: dr. Piccoli, Bledovska 6; mr. Hočvar, Celovška 26 in mr. Gatus, Moste, Zaloška c. 47.

POIZVEDOVANJE. Naiden je bil v soboto na Kongresnem trgu rožn. venci z reljefno v križu in es dobi v upravi »Slovenca«.

S Spodnjega štajerskega

Smrtna kosa. V Mariboru so umrli: železniški upokojenec Alojzij Reš, star 82 let, zasebnik Ivan Kurnik, star 82 let, in 70letna žena posestnika Roza Podgoršek. V mariborski bolnišnici je umrla 49letna posestnikova žena Marija Flis iz Poljčan. V Celju je po dolgem trpljenju umrla posestnica in hotelirka Rozalija Stegu roj. Liliija. V Pletovarjih pri Sv. Juriju ob juž. železnici je umrl star 65 let Ivan Podkrajsek. V Lokovinu pri Dobrni so pokopali 23letno Justino Potočnik, v Dobrni pa Dunajčanko Heleno Thalhammer, staro 46 let.

Razne nesreče. V mariborskem Dečjem domu zaposleni 22letni Oton Krebs je tako nesrečno padel, da je nezavesten obelžal. Ima hude notranje poškodbe. V Leitersbergu pri Mariboru je 33letni Ivan Podgoršek, doma iz Studencev in zaposlen v neki mariborski predilnici, s kolesom tako nesrečno zavozil v neki voz, da si je pri padcu hudo poškodoval obraz in si zlomil nogo. Na Raki pri Krškem sta trčila dva kolesarja. Občinski tajnik Pleše si je pri padcu zlomil nogo v ključnici. V Sv. Jakobu v Slov. goricah je krava vrgla na tla posestnika Antonija Kurnik, ki si je zlomila levo ramo.

Iz Hrvaške

Novo društvo Katoliške akcije v zagrebški nadškofiji. Pod okriljem katoliške akcije se je v zagrebški nadškofiji ustanovilo novo društvo, »Društvo Sv. Pavla«. Novo društvo je ustanovljeno zaradi širjenja katoliškega tiska med hrvaškim narodom z izdajanjem časopisov, listov in knjig. Društvo bo pospeševalo tudi ustanavljanje novih katoliških knjižaren, papirnic, čitalnic in javnih knjižnic. Čeprav obstoja društvo komaj nekaj tednov, je vanj vstopilo že deset utemeljiteljev s prispevki po deset tisoč kun in 36 rednih članov z vlogami po tisoč kun. Vodstvo društva je te dni prejelo od nekega svojega člana pismo naslednje vsebine: »Ustanovitev društva je gotovo ena najpomembnejših idej, kar se jih je porodilo v zadnjem času. Zakasnitev je res velika, ker bi se bilo mo-

ralo to zgoditi že vsaj pred 50 leti, toda bolje enkrat, kakor nobenkrat. Mnogo, mnogo blagoslova božjega želim in prosim od Gospodar. Društvo ima svoje prostore v Zagrebu, Trg Kralja Tomislava 21, prvo nadstropje.

V korist osirotelih otrok iz južnih krajev NDH je neznani dobrotnik poslal Hrvatskemu Rdečemu križu že četrtili 100.000 kun.

Sestanek hrvatskega katoliškega dijaštva. V začetku tega meseca se je hrvatsko katoliško dijaštvo zbralo na letošnjem svojem setanku v Virju. Tečaj je začel s tridnevniimi duhovnimi vajami. Ostali dnevi so pa bili izpolnjeni z aktualnimi predavanji in referati. Hrvatskemu katoliškemu dijaštvu so na letošnjem sestanku predavali in mu dajali smernice ter navodila za bodoče delo naslednji gospodje: P. Jesih, dr. Ljubomir Maraković, prof. Bogdan Babič, Drago Oberžan in dr. Avgust Juretič.

Iz Srbije

Nastasijevićeve komedije imajo v Srbiji velik uspeh. Srbsko državno gledališče v Belgradu ter ostala srbska gledališča so v minuli sezoni upri zarjala z velikim uspehom več komedij, ki jih je napisal novi srbski komediograf Slavomir Nastasijević. Občinstvu je posebno ugajala »Vračara Božana« in njegovi »Neusojeni zetec«. Poleg teh dveh komedij je Nastasijević, danes najplodovitejši srbski dramatik, napisal še pet drugih komedij, ki bodo v kratkem objavljene. To so »Laktašić«, »Začarani hišni posestniki«, »Nestrpni dediči«, »Petpetum mobile« in »Ugrabitve v Belgradu«. Trenutno pa Nastasijević pripravlja še tri komedije in sicer nadaljevanje »Neusojenih zetecov«, bo izšlo pod naslovom »Zenitev Pavla Alamunje«, O dveh ostalih komedijah Nastasijević časnikačem ni hotel dati še nobenih podatkov. S svojimi komedijami je Nastasijević pričel v srbskem gledališkem repertoariu popolnoma nadomeščati Nušića.

Težaji za shranjevanje povrtnine. Kolarčeve ljudska univerza je poleg rednih in za praktično življenje potrebnih predavanj in nasvetov pridala letos tudi posebne težaje za shranjevanje povrtnine in pripravljanje zimnice.

Srbska nacionalna služba je pod svojim okriljem ustanovila poseben odsek za zdravilno rastlinstvo. Ta odsek odkupuje od svojih članov po dnevi najvišji cen vseh zdravilne rastline.

Bivši senator Lazar Anič iz Oršca v Srbiji je pred kratkim umrl.

Privilegirana Agrarna banka v Belgradu s svojimi sredstvi študira deset srbskih dijakov na srednji kmetijski šoli v Bukovem.

Dolgin - Debeluh - Ostrogled

Risbe: ROM — Besedilo po K. J. ERBENI

99.

KRALJEVIĆ JE ZAVLADAL NA PRESTOLU SVOJEGA OČETA. TEDAJ PA SO MU SLUŽABNIKI DOLGIN, DEBELUH IN OSTROGLED ODPOVEDALI SLUŽBO, ČES, DA NI MAJO KAJ DELATI.

100.

KAKOR TUDI JIM JE PRIGOVARJAL KRALJ IN JIH VABIL, NISO OSTALI. TEMVEČ SO SE NAPOTILI SPET DRUŽNO V SVET: DOLGIN, DEBELUH IN OSTROGLED.

Konec.

Nova otroška pravljica

»Čudodelna torba«

Slikanico po lepi slovenski pravljici Matije Valjavca: »PASTIR«-slikar Rom, bomo začeli prinašati za naše malčke v nedeljo! Naročite »Slovenca«! Pravljica v slikah je za otroke najlepše vsakodnevno jutranje veselje!

SPISAL DR. J. SKET

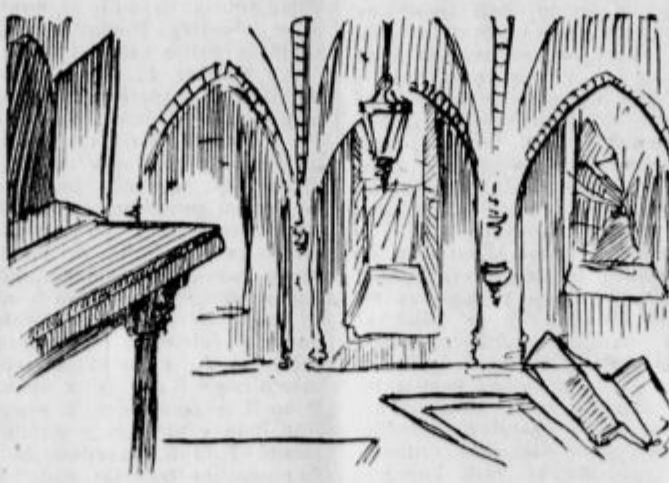
Miklova Zala

REDAKTOR GODEC

401

Pogoje so sprejeli in sklenili pogodbo. Ali kakor je Turek teptal božje zapovedi in moril ljudi kakor divjo zverino, tako je prelomil tudi to pogodbo. Čim je sovražnik mirno došel v tabor, ni prav nič prizanesel kristjanom, temveč je dal vse pomoriti, kar mu je prišlo v pest. Kdor pa ni izdihnil duše pod bridkim mečem, je prišel v sužnost.

402

Naposled so oplenili vse imetje, oropali cerkev zlatnine in srebrnine, razdrli zidovje, a vas požgali do tal. — Dan pozneje so Turki zapuščali Gradišče in Podgrad. V spomin so uničili vse, kar koli so našli, pa tega niso mogli odvesti in odnesti s seboj. Živino so ali poklali in pobili, ali pa živo odgnali.

403

Upepelili so vse vasi na daleč okrog in nebo je krvavo žarelo noč in dan. Tudi Svetne so požgali. Ali na splošno začudenje sta ostali dve hiši nedotaknjeni po ognju, in sicer sta bili to poslopji, kjer sta bivala Almira in Mirko, to je: Serajnikova in Tresoglavova hiša. Kar čudno ju je bilo videti, kako sta se zdravi dvigali iznad pogorišč.

SPORT

Danes še je čas za vpisovanje za mladinske plavalne tekme

Dobra navada športnikov je, da se pravočasno prijavijo za tekme in ne čakajo do zadnjega dne. Tu želimo poudariti, da je vpisovanje za sobotne plavalne tekme na »Iliriji« zaključeno v petek ob 17. Prijave se sprejemajo v avli »Ilirije« dnevno od 10 do 12 in od 16 do 19. Vpisnina znaša eno lito. Pri vpisu je potrebno povedati starost, vrsto tekme in eventualno klub, za katerega bo tekmoval. Razpisani sta tudi dve nagradi za klube: ena za moštvo, ki bo doseglo največ točk, druga pa za klub, ki bo prijavil največ tekmovalcev.

Kakor znano so tekmovalci razdeljeni v dve skupini: A do 15. leta, B od 15. do 17. leta. Za žensko kategorijo B je proga v prostem slogu spremenjena od 100 na 50 metrov. Udeleženci bodo morali pred tekmo izročiti dokument o starosti. Vemo, da je vzbudila iniciativa propagandnega odbora za mladinske plavalne tekme živahno zanimanje za mladino in upamo, da ne bo ostalo le pri besedah, temveč da se bo mladina v velikem številu udeležila istih. Apelinamo na vsa društva, šole in ustanove, da doprinešjo svoj delež k plavalni propagandi in pokažejo resnično zanimanje za športne prireditve.

Šport v kratkem

Gradjanski ali Concordia? Po nedeljski zmagi nad SASKom, katerega je odpravila Concordia z 9:1 (5:0), se je kvalificirala za zaključno kolo. V nedeljo bodo imeli zagrebški nogometaši svoj

»derby«. ko bodo gledali prvo finalno tekmo med Gradjanskim in Concordio. Zanimanje za to prireditev je toliko, da računajo z obiskom 10.000 gledalcev.

Boksarske prvake so dobili v Italiji po štiridnevni borbi v Viareggio. Novi prvaki so po posameznih skupinah od mušje do najtežje na slednji: Paesani, Paoletti, Bonetti, Costa, Poli, Bat taglia, Bertola in Chiesa.

Sedem atletskih rekordov. Sedaj, ko imamo na razpolago podrobna poročila o atletskem državnem prvenstvu v Zagrebu, čitamo, da so postavili kar sedem državnih rekordov. Gal je pretekel 100 metrov v 11.1 sek., dr. Buratović 110 m z zaprekami v 15.8 sek., Kerhin 400 m z zaprekami v 59.7 sek., Lušický 400 m v 52.7 sek., v štafeti 4 krat 100 in 4 krat 400 m pa je postavil HAŠK nove znamenke s 44.6 sek., odnosno 3:33.4 min. Prireditev je obiskalo okrog 2500 gledalcev.

Kuzzora in Šezpan spadata med najboljše nemške nogometaše. Zanimivo pa je omeniti, da ne gre za mladeniča 24 let, temveč za moža, od katerih je prvi star 37 let, drugi pa 35.

V Oslu bodo priredili 5. in 6. septembra velike mednarodne lahkootletске tekme, katerih se bodo udeležili razen Norvežanov še Nemci, Danci in Nizozemci.

Dr. Krümmel se je smrtno ponesrečil. Nemške športnike, ki so izgubili lansko leto na bojišču urednika osrednjega strokovnega lista »Telesne vaje« dr. Boye-a, je hudo prizadela vest, da se je dr. Karl Krümmel, načelnik telesnovzgojnega oddelka v prosvetnem ministrstvu ponesrečil z letalom. Dr. Krümmel spada v vrsto športnih strokovnjakov, katerega znanstvena dela so doživela sloves tudi v zamejstvu. Prvotno je bil športni učitelj na vojaških akademijah, pozneje pa so ga poklicali v upravno službo in ga odlikovali za

znanstveno delovanje v športu s častjo univerzitetnega profesorja.

20.000 gledalcev je prisostvovalo v Bratislavi mednarodnim atletskim tekmam med Romuni in Slovaki. Zmagali so Romuni v razmerju 96:68.

Madžarski orjak Nemeth je postavil nov državni rekord v metanju kladiva. Na nedeljskem prvenstvu v Budimpešti ga je zalučal 52.53 m daleč.

»Mister G« na desetem mestu. Uredništvo nekega športnega lista je razpisalo glasovanje za najbolj znanega športnika na Švedskem. Pričakovati je bilo, da bo Gundar Haeggg na prvem mestu. In tako se je tudi zgodilo. Širom sveta popularen tekač, ki je postavil letos že pet svetovnih rekordov, je dobil ogromno večino. Tudi na naslednjih odličnih mestih so zastopniki lahke atletike. »Kralj« švedskega nogometa neki Carlsson je prišel šele na 28. mesto. To glasovanje je bilo vse-kakor zanimivo, ker je pokazalo veliko popularnost lahke atletike na Švedskem. Dodajemo še to, da so nekateri glasovali tudi za starega kralja Gustava, znanega ljubitelja tenisa. »Mister G«, kakor pravijo športniki svojemu kraljevskemu simpatizerju, je dobil na lestvici najpopularnejših športnikov na Švedskem častno 10. mesto.

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAF

Predstave ob delavnikih ob 16 in 18.15, ob nedeljah in praznikih ob 10.30, 14.30, 16.30, in 18.30

Tehnično nedosegljiv prikaz letalskih akrobacij

Pustolovci v zraku

Lepa Rita Hayworth se bori za luбезen postavnega, simpatičnega Gary Gran-ta.

KINO UNION - TEL. 22-21

Neprekosljivi komik Totò v sijajni burki Sv. Janez obglavljeni

V glavni vlogi poleg komika Tota še Silvana Jachino. Režija: A. Palermi.

KINO SLOGA - TEL. 27-30

Odlična družabna komedija, polna komično sentimentalnih zapletov

Tereza Venerdi

V glavnih vlogah: Vittorio de Sica, Adriana Benetti, Eva Irasema Dilián

KINO MATICA - TEL. 22-41

Službe

Dobe:

Dekleta sprejem

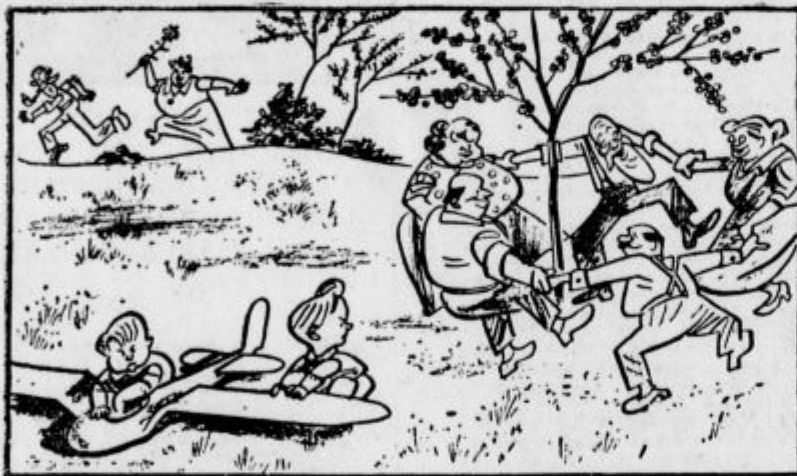
takoj k otroku in v po-moč pri gospodinjstvu. — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 4737,

U najem

Suh prostor

lokal ali sobo, primeren za manjše skladišče — isanjem. Ponudbe v upravo »Slovenca« pod »Suho« št. 4739.

Zamenjane vloge

Otroci: »Kdaj bodo postali ti stari zopet resni in pametni?«

Ignanci Vergar

52

Tone Nevolja

Roman.

Tudi Nunziata in sestrična Ana sta prihajali posedat tam poleg na kamne, da bi po večerji poklepetali z onimi ubožci, ki so tudi ostali sami in zapuščeni, tako da se je zdelo, kot da bi si bili sorodniki. Nunziata je bila kot doma in je tja vodila svoje malčke kakor koka-klija. Aleš, ki je sedel poleg nje, ji je dejal: »Ali si dokončala danes svoje platno?« Ali pa: »Ali boš šla v ponedeljek na trgatve k massaru Filipu? Zdaj, ko prihaja čas oliv, si boš lahko vedno prislужila svoj dnevni zaslužek, tudi če nimaš perila za pranje. Lahko boš tja vodila svojega bratca, ker zdaj mu bodo dajali dva novčica na dan.« Nunziata, zelo resna, mu je pravila vse svoje načrte, povpraševala ga je za nasvete in skupaj sta na strani modrovala, kot da bi že imela sive lase. »Hitro sta se naučila, ker sta videla mnogo nesreč« je rekel gospodar Tone: »Razsodnost pride z nesrečami.« Aleš, tudi on z objemiti koleno, kot ded, je vprašal Nunziato:

»Ali me boš hotela za moža, ko bom odrasel?«

»Čas je še,« je odgovorila.

»Da, čas je, toda boljše je zdaj na to misliti, tako bom vsaj vedel, kaj moram napraviti. Popred je treba omožiti Meno in Lio, ko bo tudi ona odrasla. Lia si pričena želi dolge obleke in rute z rožami. Tudi ti imaš svoje otroke, ki jih je postaviti na noge. Moramo uspeti, da kupimo; barka nam bo potem pomagala, da kupimo hišo. Ded bi hotel zopet imeti

ono pri nešpljevem drevesu in tudi meni bi ugajalo, ker bi vedel, kam mi je iti, z zaprtimi očmi ali ponoči, ne da bi trčil z nosom. Ima tudi veliko dvorišče in v dveh skokih si na morju. Potem ko bosta moji sestri omoženi, bo ded prišel stanovat z nami in ga bomo namestili v veliko dvoriščno sobo, kamor prihaja sonce. Ko ne bo mogel več iti na morje, ubogi starček, bo tako ostal pri dvoriščnih vratih in poleti bo imel tam zraven nešpljevo drevo, da mu bo delalo senco. Midva bova vzela vrtno sobo, ti je vseč? Imela boš poleg kuhinjo. Tako boš imela vsako stvar pri roki, ali ni res? Ko pa se bo vrnil moj brat Tone, jo bova dala njemu, in midva bova šla bivat v kaščo. Samo doli po stopnicah boš šla in boš v kuhinji ali na vrtu.«

»V kuhinji je treba predelati ognjišče,« je dejala Nunziata. »Zadnjikrat ko sem na njem kuhala mineštro, ko uboga botra Maruza ni imela volje za nobeno delo, je bilo treba lonec pridržati na kamnih.«

»Da, vem tole je odvrnil Aleš, s podbradkom na roki in je prihrdil z glavo. Imel je zamaknjene oči, kakor da bi videl Nunziato pred ognjiščem in mater, ki je obupavala poleg postelje. »Tudi ti bi lahko hodila v temi po hiši pri nešpljevem drevesu, tolikokrat si bila že v njej. Mati je vedno govorila, da si vrlo dekle.«

»Zdaj so vsadili na vrtu čebule in so zrasle debele kot oranže.«

»So ti všeč čebule?«

Po sili mi ugajajo. Pomagajo jesti kruh in stanejo malo. Ko nimamo denarja za mineštro, jih vedno jem s svojimi malčki.«

»Zato jih toliko prodajo. Stricu Križu ni za to, da bi imel zelje in solato, ker ima oni drugi vrt pri svoji hiši, zato je sadil nanj same če-

bule. Toda mi bomo vsadili tudi ohrovt in eve-tače... Dobro so, a?«

Deklica, ki je čepela na pragu z objemiti koleno, je tudi gledala v daljavo. Nato je pričela prepevati, medtem ko jo je Aleš ves pazljiv poslušal. Nazadnje je rekla:

»Toda čas je še.«

»Da,« je potrdil Aleš. »Popred je treba omožiti Meno in tudi Lio ter postaviti na noge tvoje malčke. Toda boljše je zdaj na to misliti.«

»Ko poje Nunziata, pomeni, da bo naslednji dan lepo vreme in da bo lahko šla v pral-nico,« je dejala Mena in stopila k vratom. Sestrični Ani se je prav tako godilo, kajti njena pralnica sta bila njena ograda in vinograd in praznik je bil zanjo, ko je imela blago po rokah, tembolj ker je zdaj njen sin Rok praznoval v krčmi od ponedeljka do ponedeljka, da bi pregnal zlovoljnost, ki mu jo je vsadila v telo ona spogledljivka Rožičevka.

»Ne prihaja vsaka nesreča, da bi škodila,« ji je dejal gospodar Tone. Morda se bo na ta način vaš Rok spametoval. Tudi mojemu Tonetu bo v prid, da živi daleč od svoje hiše. Ko se bo vrnil in bo utrujen hoditi okoli po svetu, se mu bo tako zdelo vsaka stvar dobra in ne bo se več nad vsem pritoževal. Če nam uspe znova imeti barko na vodi in staviti svoje postelje tam doli, v ono hišo, boste videli, kako je lepo odpočiti se na onih vratih, zvečer, ko se bomo vrnili domov utrujeni, potem ko bo dnevno delo dobro uspelo. In videli boste luč v oni sobi, kjer ste jo tolikokrat videli in kjer ste videli vse ljube oblake, ki ste jih imeli na svetu. Toda zdaj jih je toliko odšlo, drug za drugim, ki se ne povrnejo več in soba je temna in z zaprtimi vrati, kakor da bi oni, ki so bili odšli, odnesli v žepu ključ za vedno.«

»Tone bi ne smel oditi!« je pripomnil star-rec čez malo časa. »Moral bi vedeti, da sem star in da če jaz umrem, ne bodo oni dečki imeli nikogar več.«

»Če bomo kupili hišo pri nešpljevem drevesu med tem, ko bo on daleč, ne bo tega verjel, ko se bo vrnil,« je rekla Mena, sin prišel nas bo iskat sem.«

Gospodar Tone je žalostno zmajal z glavo.

»Toda čas je še!« je dejal nazadnje tudi on, kot Nunziata. In sestrična Ana je dodala:

»Če se Tone vrne bogat, bo on kupil hišo.«

Gospodar Tone ni ničesar odgovoril. Toda vsa vas je vedela, da se bo moral Tone vrniti bogat, po tolikem času, odkar je bil šel iskat sreče, in mnogi so mu že zavidali ter so hoteli pustiti vse in oditi na lov za srečo, kot on. Končno so imeli prav, kajti zapuščali so samo jokajoče ženske. Edini, ki ni imel dovolj srčnosti, da bi pustil svojo ženko, je bil ona žival Loccin sin, ki je imel take sorte mater, kot jo že poznate, ter Rok Spatu, ki je srčenost imel v krčmi.

Toda na srečo ženic so nenadoma izvedeli, da se je vrnil Tone gospodarja Toneta, ponoči, s parnikom iz Catanije in da se je sramoval pokazati se brez čevljev. Če bi bilo res, da se je vrnil bogat, bi denarja ne imel kam djeti, tako je bil strgan in razcapan. Toda ded in bratje so ga vseeno prijazno sprejeli, kot če bi bil prišel poln denarja. Sestre so se mu obešale okoli vratu med smehom in jokom in Tone ni poznal več Lie, tako je bila zrasla. Govorili so mu: »Zdaj nas ne boš več zapustil, ali ni res?«

Tudi ded se je vsekoval in godrnjal: »Zdaj lahko mirno umrem, zdaj ko oni dečki ne bodo več ostali osamljeni in sredi ceste.«